

Zpravodaj

Odborné vzdělávání v zahraničí

Č. 4

(20. dubna)

Gramotnost pro 21. století	3	Závěry a doporučení z konference, která se konala v Berlíně v březnu 2002.
Květen v CEDEFOP	4	V květnu budou pořádány dvě akce: 17. Agora a mezinárodní konference.
Mezinárodní vzdělávací středisko ILO	5	ITC-ILO - nezisková organizace se sídlem v italském Turíně.
Vzdělávání dospělých ve Švédsku	6	Popis různých druhů vzdělávání dospělých: obecní vzdělávání, lidové vzdělávání, kvalifikované profesní vzdělávání.
Organizační změny v řízení odborného vzdělávání v Nizozemsku	7	Nově založené organizace AEQUOR a KENTEQ.
Odborné vzdělávání v Chorvatsku	8	Schéma vzdělávací soustavy. Druhy středních škol. Vysoké školství. Legislativa.
Postsekundární odborné vzdělávání v Lucembursku	10	Vyšší studium pro zdravotnická povolání. Různé stupně vyššího a vysokoškolského studia.
Podíl 22letých, kteří úspěšně absolvovali alespoň vyšší sekundární vzdělávání (ISCED 3)	12	Graf. Údaje za rok 2000, země EU, Island, Lichtenštejnsko, Norsko a kandidátské státy.
Tendence ve vývoji školských systémů (7) – Nizozemsko	13	Struktura školského systému. <i>Studiehuis</i> . Rostoucí autonomie školy. Svoboda v kurikulární oblasti.
Nové knihy v knihovně	16	EURYDICE, CEDEFOP...
Příloha III/2003: Profesní příprava a učení směřující k získávání kompetencí	1-20	Výzkum odborného vzdělávání a přípravy mimo Evropskou unii.

Přílohu dubnového čísla Zpravodaje tvoří překlad poslední šesté části Druhé zprávy o současném výzkumu profesní přípravy v Evropě. Na její druhé straně najdete obsah jednotlivých částí zprávy s odkazy na přílohy Zpravodaje, v nichž byl publikován překlad.

Přílohy s překladem publikace, kterou CEDEFOP vydal v roce 2001, vycházely na pokračování od října 2001 do dubna 2003, tedy rok a sedm měsíců. (Originál publikace má 441 stran formátu A⁴.) V překladu byly vynechány některé ilustrace; většinou grafy, u kterých nebyly uvedeny číselné hodnoty, nebo ty, které by v černobílém (či spíše žlutobílém) podání ztratily srozumitelnost. Číselné označení tabulek, grafů a obrázků je shodné s originálem, takže je snadné zjistit, zda bylo něco vynecháno.

Z textu publikace byly při překladu vynechány dva větší celky. Jedním z nich je podkapitola 4.2. ze III. části, která má název „Zakládání a přežívání podniků“. Ve druhém případě jde o značné zkrácení 1. kapitoly VI. části, která se zabývá výzkumem odborného vzdělávání a přípravy v zemích střední a východní Evropy. Ta je určena spíše odborné veřejnosti v zemích EU než čtenářům Zpravodaje, kteří uváděné skutečnosti znají z jiných zdrojů i z vlastní zkušenosti.

Druhá kapitola šesté části byla naopak poněkud doplněna. Od doby přípravy Druhé zprávy uplynulo několik let, během kterých došlo k určitým formálním změnám v institucích, zabývajících se výzkumem odborného vzdělávání a přípravy. Nejčastější byly změny v internetových adresách; adresy uvedené v příloze odpovídají stavu z 10. března 2003. Ostatní změny jsou označeny sdělením „pozn. překl.“

Celý překlad Druhé zprávy bude v jednom svazku k dispozici v knihovně zájemcům, kteří nastoupili do NÚOV v poslední době a přecházející přílohy nemají. V elektronické podobě jsou Zpravodaje včetně příloh k dosažení na intranetu (od roku 1993) a na Internetu (od roku 1998).

V dubnovém čísle Zpravodaje se podíváme do několika zemí. Dvakrát do Nizozemska – na změny v orgánech zabývajících se vývojem kvalifikací a dohledem nad odbornou přípravou – a Nizozemsku je věnován i další z článků ze seriálu „Tendence ve vývoji školských systémů“. Dále se seznámíme s nejnovějším vývojem ve vzdělávání dospělých ve Švédsku, které má v této oblasti bohaté tradice, s přehledným výčtem možností postsekundárního odborného vzdělávání v Lucembursku a se systémem vzdělávání v Chorvatsku. Chorvatské ministerstvo školství poskytuje na svých webových stránkách množství užitečných informací, avšak pouze v chorvatštině. Srbocharvátsko-český slovník při hledání významu slova *veleučilište* nepomohl. Ani v tomto případě však nezklamal Google. Na zadání „veleučilište Karlovac“ nabídl webové stránky této instituce i v anglické verzi.

Na straně 12 se můžete přesvědčit o tom, jak to vypadá, když se spojí údaje ze zemí EU a z kandidátských států v jednom grafu. Na uvádění celých názvů zemí již nezbyvá místo. Proto jsme pro Vás připravili univerzální (červenou) záložku se zkratkami názvů zemí, abyste se mohli snáze orientovat v publikacích CEDEFOP, EURYDICE a jiných mezinárodních institucí.

Tyto a mnoho dalších zkratk (přes 4000 hesel) najdete v elektronické podobě na intranetu a na Internetu (www.nuov.cz). Slovník **Zkratky a akronyma z oblasti odborného vzdělávání, přípravy a trhu práce**, který vyšel naposledy v roce 2001 (5. rozšířené a přepracované vydání), nebude nadále v tištěné podobě vycházet. Elektronická podoba umožňuje neustálou aktualizaci, což je při rychlém vývoji v této oblasti velká výhoda. Vaše připomínky, doplňky a návrhy jsou vítány. **AK**

Gramotnost pro 21. století

Před rokem (v březnu 2002) se v Berlíně konala dvoudenní konference věnovaná problémům spojeným s přeměnou průmyslové společnosti ve znalostní společnost. Účastníci si kladli otázku, jak definovat, rozvíjet a podporovat gramotnost potřebnou pro život ve 21. století. Byla publikována Bílá kniha¹, v níž je celá problematika shrnuta. Z ní jsme vybrali některé definice a doporučení týkající se vzdělávání.

Ve 21. století záleží více než kdy dříve na informacích a vědomostech. Mají-li však lidé informace a vědomosti efektivně využívat, musí být vybaveni souborem schopností, které přesahují tradiční gramotnost spočívající ve čtení, psaní a počítání. Jsou to tyto schopnosti:

Technologická gramotnost: Schopnost využívat nové prostředky, například Internet, k získání a sdělování informací.

Informační gramotnost: Schopnost shromažďovat, pořádat a hodnotit informace a vytvářet si na jejich základě vlastní názory.

Mediální tvořivost: Schopnost vytvářet vlastní sdělení a prezentovat je před užším či širším publikem.

Globální gramotnost: Chápání vzájemné závislosti mezi lidmi a národy a schopnost úspěšně spolupracovat s lidmi z různého kulturního prostředí.

Gramotnost spojená s odpovědností: Schopnost posoudit společenské důsledky médií z hlediska bezpečnosti, ochrany soukromí apod.

Digitální technologie umožňují vytvořit nové učební prostředí, v němž

- žáci mají přístup k informacím bez obvyklého časového a prostorového omezení;
- obsah učení lze vertikálně a horizontálně rozšiřovat a také přizpůsobovat zájmům, potřebám a schopnostem žáků;
- žáci nemusejí informace pouze pasivně přijímat, ale mohou s nimi manipulovat a vytvářet si své vlastní multimediální aplikace.

K tomu je třeba zajistit, aby

- každý měl rovný přístup k nástrojům a zdrojům a byl připraven je využívat;
- lidé chápali význam učení v průběhu celého života a byli schopni získávat nové znalosti a aktualizovat své dovednosti, jakmile se svět kolem nich změní;
- si lidé vypěstovali pochopení pro rozdíly v kultuře a hodnotách, s nimiž se budou setkávat při výměně názorů a informací s lidmi z jiných koutů světa.

Prioritami vzdělávání je:

- **Získávat základní kompetence** – základy čtení, psaní, počítání a přírodních věd, tzn. gramotnost v nejširším a nejhlubším slova smyslu.
- **Rozšiřovat mediální gramotnost na základě čtení a psaní** – žáci by se měli naučit zacházet snadno a bez problémů se všemi formami médií.
- **Učit se, jak se učit v informační společnosti** – opravdové učení vyžaduje schopnost využívat nové technologie, nejen zvyšovat schopnost memorovat a opakovat fakta, ale shromažďovat, pořádat a hodnotit informace potřebné k řešení problémů a inovovat praktické myšlenky v reálném světě.
- **Používat strategické učení** – nové technologie umožňují vytvářet prostředí, v němž si lze proces učení samostatně řídit a přizpůsobovat jeho tempo individuálním potřebám. Je však třeba nejprve zjistit, zda jsou žáci dostatečně zodpovědní k tomu, aby mohli převzít větší kontrolu nad svým vlastním učením.

¹ White Paper: 21st Century Literacy in a Convergent Media World. Berlin, Bertelsmann Foundation 2002. 102 s. V knihovně NÚOV je k dispozici v elektronické podobě.

- **Otevřít školy a třídy** – žáci by měli být povzbuzováni k výměně názorů jak v rámci třídy, tak mimo ni a spolupracovat při učení.
- **Učit se a myslet kriticky** – žáci by měli být schopni využívat nové technologie odpovědně, uvážlivě a tvořivě. Je třeba zajistit, aby žáci znali důsledky své činnosti a měli prostředky k ochraně bezpečnosti a soukromí v elektronických médiích.
- **Monitorování pokroku** – Internet a nová média jsou hnací silou v reformování vzdělávacích systémů. Je třeba monitorovat, jak využívání Internetu ve třídě usnadňuje učení.

Pramen: <http://www.21stcenturyliteracy.org/> ■

Květen v CEDEFOP

V březnovém čísle Zpravodaje jsme stručně představili celkový plán práce CEDEFOP na letošní rok. V tomto článku vás seznámíme podrobněji s dvěma akcemi, které proběhnou v CEDEFOP příští měsíc.

Další, v pořadí již sedmnácté diskusní setkání **Agora**² se bude konat 12. až 13. května na téma „**Vzdělávání, profesní příprava a hospodářská výkonnost – Kdo z toho má prospěch?**“ S tím související provokativní otázka zní: Záleží na vzdělání?

Není pochyb o tom, že vzdělávání stojí peníze. Zároveň však umožňuje podnikům podávat lepší výkony, takže je nezbytné jak pro jednotlivce, tak pro společnost jako celek. To je obecně uznávaná moudrost, která je zároveň potvrzována výzkumem. Není však zcela jisté, že zvýšení v úrovni vzdělání automaticky vede k většímu hospodářskému růstu. Na Agoře se bude diskutovat o tom, zda existují důkazy o kladném vlivu vzdělávání, nebo zda je přání otcem myšlenky.

V letošním roce se uskuteční ještě další dvě Agory. V září na téma „Nesoulad mezi nabídkou kvalifikací a poptávkou po nich“ a v listopadu na téma „Program evropského výzkumu odborného vzdělávání a přípravy.“

Mezinárodní konference s názvem „Včasná identifikace potřeby kvalifikací v Evropě“ se bude konat 22. až 23. května. Konferenci pořádá CEDEFOP společně s německým Spolkovým ministerstvem školství a výzkumu (BMBF), s Fraunhoferským ústavem ekonomiky práce a organizace (IAO) a s Vědeckým střediskem pro sociální výzkum v Berlíně (WZB).

Otázka včasné identifikace potřeb dovedností a kompetencí získává na významu. V neustále se měnícím prostředí je třeba rychle reagovat na nové kvalifikační požadavky. To závisí na spolehlivých informacích. Proces integrace a rozšíření Evropské unie bude zvyšovat potřebu výměny informací.

Účastníci konference (politici činitelé, sociální partneři, lidé z praxe a výzkumní pracovníci ze zemí EU i z kandidátských států) mají za úkol shromáždit evropské zkušenosti a „nejlepší praxi“ v identifikaci, anticipaci a monitorování měnících se a nově se objevujících dovedností na národní, odvětvové a regionální úrovni. Zároveň se budou snažit zkoumat potřebu dovedností u různých cílových skupin. Na konferenci by se měl stanovit způsob pravidelné spolupráce a vytváření sítí na evropské úrovni.

Základ pro tuto konferenci připravila schůzka expertů, kterou v květnu 2002 uspořádaly společně BMBF a CEDEFOP.

Jednání konference budou zveřejněna na Internetu.

Pramen:

Electronic Training Village ><http://www.trainingvillage.gr/etv/default.asp>< ■

² Viz též Zpravodaj, 2000, č. 11, s. 11-13, č. 12, s. 14-15.

Mezinárodní vzdělávací středisko ILO

International Labour Organization

INTERNATIONAL TRAINING CENTRE

Mezinárodní vzdělávací středisko Mezinárodní organizace práce (ITC-ILO) je nezisková organizace se sídlem v italském Turíně. Úkolem střediska je pomáhat ILO při plnění jejího hlavního cíle – podporování dobrých pracovních podmínek pro lidi na celém světě.

Středisko shromažďuje, zpracovává a rozšiřuje nejlepší teoretické myšlenky a praktické zkušenosti – na globální úrovni – týkající se problémů spojených se světem práce. Především se zaměřuje na:

- základní principy a práva uplatňovaná při práci;
- zaměstnanost a příležitosti k výdělečné činnosti pro muže a ženy;
- sociální zabezpečení pro všechny;
- tripartismus a sociální dialog;
- řízení procesu rozvoje.

Středisko bylo založeno v roce 1964 Mezinárodní organizací práce a italskou vládou. Původně bylo koncipováno jako instituce odborného a profesního vzdělávání, vyvinula se však v ústav, který poskytuje postgraduální vzdělávání a vzdělávání při zaměstnání na vysoké úrovni. Celkový počet absolventů přesahuje 80 000 tisíc lidí ze 172 zemí. V roce 1999 se vzdělávacích programů ITC zúčastnilo 7362 lidí.

Při plnění svých úkolů využívá ITC některých výhod, například:

- těsného spojení s Mezinárodní organizací práce a s Organizací spojených národů;
- příznivé pozice v Evropě;
- znalostí problémů zaměstnanosti, pracovních sil a rozvoje lidských zdrojů;
- genderově citlivého přístupu k metodám a obsahu vzdělávání;
- neustálého přizpůsobování svých služeb specifickým podmínkách různých zemí nebo regionů a jejich poskytování v jazyce účastníků (v arabštině, čínštině, angličtině, francouzštině, italštině, portugalštině, ruštině, španělštině);
- prvotřídních ubytovacích zařízení a vzdělávacích zdrojů.

ITC poskytuje vzdělávání pro Afriku, Asii a Pacifik, Evropu, Arabské státy a Ameriku.

Vzdělávání pro Evropu

Zemím střední a východní Evropy, které přecházejí k tržní ekonomice, ITC pomáhá včas a v komplexnosti identifikovat potřeby rozvoje lidských zdrojů tak, aby se omezily dopady procesu transformace. Klíčovým faktorem úspěšnosti přechodu je vzdělávání vysoce postavených úředníků zodpovědných za podobu, propagaci a realizaci reform, a všech těch, kdo se podílejí na procesu restrukturalizace.

I když se jednotlivé země od sebe značně odlišují, v oblasti rozvoje lidských zdrojů mají mnoho společného. Jejich pracovní síly jsou obvykle vysoce vzdělané, mají však nedostatečně rozvinuté podnikatelské *know-how*.

Po počátečním období, v němž byl kladen důraz na ekonomické reformy a požadavky na vzdělávání se zaměřovaly na management, se nyní obrací pozornost na zlepšení sociálních podmínek, které doprovázejí ekonomickou restrukturalizaci, a na snižování jejího negativního vlivu na zaměstnanost a společenské přínosy.

V současné době se vzdělávání týká těchto témat: mezinárodních norem práce a lidských práv, vytváření pracovních míst, rozvoje podniků (zejména MSP), sociálního zabezpečení, sociálního dialogu, aktivit pracujících a zaměstnavatelů, reformy veřejného sektoru apod.

Středisko spolupracuje s ministerstvy práce a se sociálními partnery z více než padesáti evropských zemí.

Pramen: <http://www.itcilo.it/> ■

Vzdělávání dospělých ve Švédsku

Vzdělávání dospělých je ve Švédsku velmi rozšířené a má dlouhou tradici. Existuje mnoho různých forem vzdělávání dospělých, od státního nebo obecního vzdělávání až po kurzy pro nezaměstnané, školení zaměstnanců v soukromém sektoru nebo zvyšování kvalifikace v zaměstnání. V současné době se kurzů vzdělávání dospělých účastní více než milión lidí, což je pro zemi s necelými 9 milióny obyvatel úctyhodný počet.

K veřejnému školství pro dospělé patří obecní vzdělávání dospělých (*kommunal vuxenutbildning* – komvux), vzdělávání dospělých pro tělesně postižené (*vuxenutbildning för utvecklingsstörda* – särvox) a výuka švédštiny pro přistěhovalce (*svenskundervisning för invandrare* – sfi).

Ve vzdělávání dospělých se klade největší důraz na rozšiřování vědomostí (*kunskapslyftet*), které probíhá od roku 1996. Je zaměřeno především na nezaměstnané, kteří ani částečně neabsolvovali střední školu. Toto úsilí má tři cíle: zvýšení kvalifikace, reformování vzdělávání dospělých a snížení nezaměstnanosti. *Kunskapslyftet* jako zvláštní projekt zanikl na přelomu roku 2002/03. Od 1. ledna 2003 je obcím vyplácen zvláštní státní příspěvek odpovídající více než 47 000 studijním místům za rok. Tento příspěvek bude od školního roku 2005/06 zahrnut ve všeobecném státním příspěvku obcím.

Obecní vzdělávání dospělých je poskytováno na základní, středoškolské a nástavbové úrovni. Bylo ustaveno v roce 1968 s cílem poskytnout vzdělávání těm dospělým, kteří nemají znalosti odpovídající základní nebo střední škole. Od 1. července 1994 má *komvux* nové učební osnovy.

Základní vzdělávání dospělých odpovídá obsahem devítileté povinné základní škole. Vzdělávání má poskytnout znalosti, které tvoří základ pro společenský a pracovní život a pro další studium.

Účastníci vstupují do studia na úrovni, která je určena jejich předcházejícími znalostmi. Studium končí dosažením individuálně stanoveného cíle. Žáci si sami volí studijní tempo, aby mohli kombinovat studium s prací či praxí.

Takzvané „kompetence základní školy“ (*grundskolekompetens*) pro dospělé jsou vyjádřeny závěrečným vysvědčením se známkami ze čtyř schválených základních předmětů: švédština nebo švédština jako druhý jazyk, angličtina, matematika a společenské vědy. Součástí závěrečného vysvědčení mohou být i známky z dalších předmětů.

Obec je povinna poskytnout základní vzdělávání všem dospělým, kteří ho nezískali dříve.

Středoškolské vzdělávání dospělých a střední školy pro mládež (*ungdomsgymnasiet*) mají stejné učební osnovy. Vzdělávání dospělých je se vzděláváním na střední škole pro mládež srovnatelné, ne však identické. Obecní vzdělávání dospělých má formu jednotlivých kurzů, které na sebe vzájemně navazují. Znalosti dospělých žáků lze doplnit v takovém rozsahu, že kvalitou odpovídají znalostem absolventů středních škol pro mládež. Těžiště kurzů a jejich obsah a rozsah se přesto může lišit od vzdělávání na středních školách.

Studijní tempo, počet předmětů a jejich kombinaci si určují účastníci sami. Mnoho z nich studuje jen některé kurzy. Ti účastníci, kteří dokončí všechny základní kurzy a další kurzy, které činí nejméně 1400 středoškolských bodů (*gymnasiepoäng*) mají právo na závěrečné vysvědčení o středoškolském vzdělání dospělých.

Lidové vzdělávání (*folkbildningen*) má ve Švédsku silnou tradici. Vyznačuje se bezplatností a dobrovolností a také tím, že si samo stanovuje cíl svého působení, stát pouze naznačuje účel použití státního příspěvku. *Folkbildningen* nabízí širokou škálu kurzů a vzdělávání.

Kvalifikované profesní vzdělávání (*kvalificerad yrkesutbildning* – KY) se vyznačuje především úzkou spoluprací se zaměstnavateli. Ti se přímo podílejí na jeho formování a financují náklady vzdělávání na pracovním místě, tzv. vzdělávání při práci (*Lärande i arbete*).

– LIA), které odpovídá jedné třetině doby studia. Iniciativa v oblasti vzdělávání přerůstá z místní na regionální úroveň a tím získává význam pro regionální rozvoj.

Vzdělávání je obvykle dvouleté a je zakončeno kvalifikační zkouškou. Zaměřuje se na absolventy gymnázií, ale dokonce i na ty, kteří mají odborné základy. Během celé doby studia v rámci KY mají účastníci stejný nárok na finanční prostředky jako studenti vysokých škol. Vzdělávání mohou organizovat státní univerzity nebo vysoké školy, obce, krajské úřady anebo soukromí organizátoři. Financování probíhá prostřednictvím státního příspěvku, nebo zvláštních prostředků, které mohou být poskytnuty na základě žádosti a přezkoumání. V odborném vzdělávání je nyní cca 12 500 míst.

Ze švédštiny přeložila Alena Konopásková

Pramen:

<http://utbildning.regeringen.se/ansvarsomr/vuxfolk/index.htm> ■

Organizační změny v řízení odborného vzdělávání v Nizozemsku

Vývojem kvalifikací a dohledem nad odbornou přípravou v Nizozemsku se zabývají orgány, jež jsou řízeny zástupci státu, sociálních partnerů a vzdělávacích institucí. Přehled těchto orgánů, které jsou zaměřeny na jednotlivá odvětví, byl uveden ve Zpravodaji č. 11/1999.³ Od té doby došlo k některým změnám.

 Národní organizace LOBAS, zaměřená na profesní přípravu v zemědělství a potravinářském průmyslu změnila svůj název na AEQUOR. Toto slovo je latinského původu a znamená jak rovinu, tak hladinu, což symbolizuje volnou plochu země a vodní hladiny charakteristické pro Nizozemské zemědělství.

AEQUOR je jedním z nizozemských partnerů v projektu zaměřeném na rozvoj sociálního partnerství v odborném vzdělávání v naší republice (projekt je uskutečňován v rámci nizozemského programu MATRA) a pracuje v pilotním sektoru Potravinářský průmysl. Více se lze o úkolech této organizace dozvědět na webových stránkách >www.aequor.nl<, kde jsou informace uvedeny též v angličtině, němčině, španělštině a francouzštině.

Aktuální změnou je splynutí tří národních orgánů zaměřujících se na technické obory: Intechnum, SOM a VEV. Nový orgán se jmenuje KENTEQ. Sloučení se uskutečnilo 14. února 2003.

Nově vzniklé centrum KENTEQ s ústředním sídlem v Hilversumu a regionálními kanceláři v Hilversumu, Schiedamu a Bestu převezme odpovědnost za odvětví svých předchůdců: elektroinstalace, strojírenskou výrobu a další kovoobory (včetně speciálních distribučních, elektrických a stavebních strojů, chladírenské techniky), elektrotechnický průmysl, informační a komunikační technologie. V jeho péči bude odborné vzdělávání, kterého se účastní zhruba 55 000 žáků ve 160 vzdělávacích centrech. To znamená ročně zorganizovat přibližně 19 000 praktických závěrečných zkoušek. VEV, které se stalo součástí KENTEQ, je rovněž partnerem NÚOV ve výše zmíněném projektu a spolupracuje v sektoru elektrotechnika a informační technologie. Další vývoj tohoto nového, v této podobě již nadodvětvového orgánu je možné sledovat na webových stránkách >www.kenteq.nl<. Ty jsou však zatím pouze v nizozemštině.

Petr Viceník

³ Celostátní orgány pro odborné vzdělávání v Nizozemsku. Zpravodaj VÚOŠ, 1999, č. 11, s. 11-13.

Odborné vzdělávání v Chorvatsku

Rozloha: 56 540 km²

Hlavní město: Zagreb

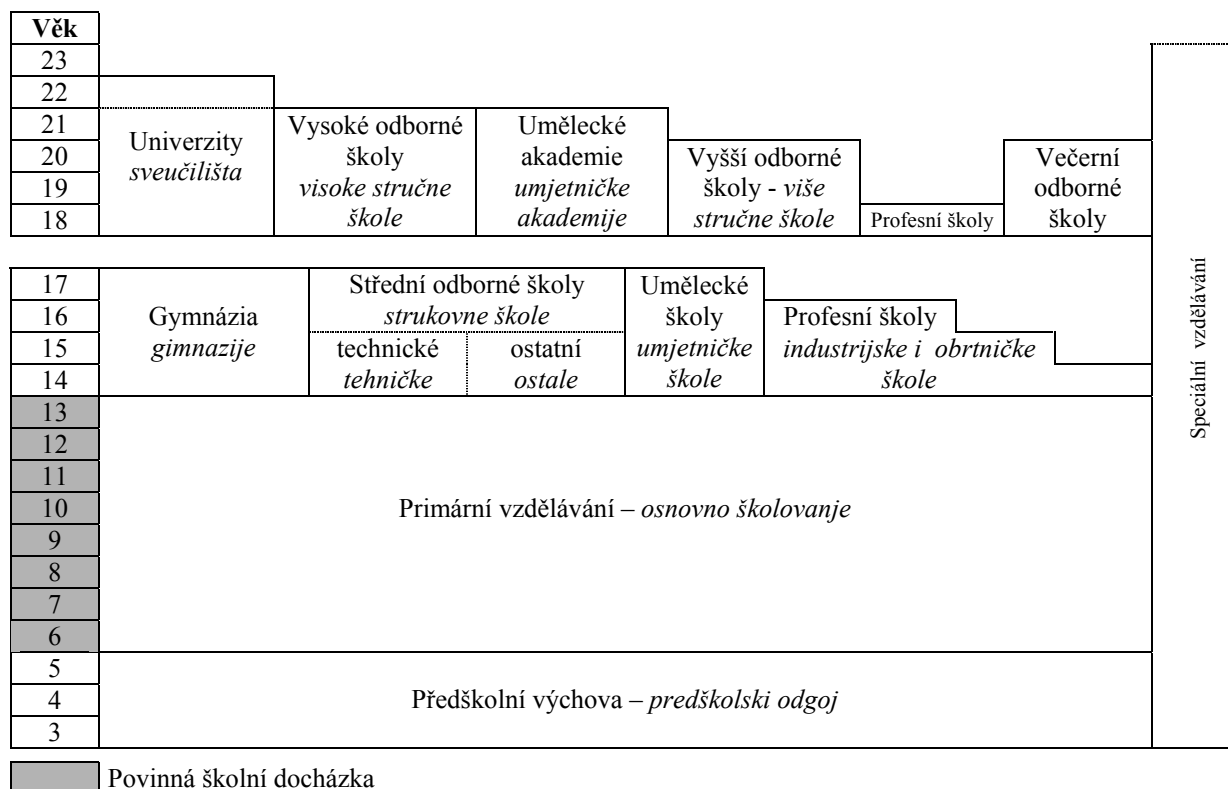
Administrativní členění: 20 krajů

Počet obyvatel: 4 760 000

Úřední jazyk: chorvatština

Měnová jednotka: 1 kuna (HRK) = 100 lip

Schéma vzdělávací soustavy

Povinná školní docházka

Za předškolní výchovu, základní a středoškolské vzdělávání odpovídá Ministerstvo vzdělávání a sportu (Ministarstvo prosvjete i sporta). Jedinou výjimkou je duální systém profesní přípravy (*dvojni sustav za obrtništvo*), který spadá do kompetence Ministerstva řemesel, malého a středního podnikání (*Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo*) a Chorvatské řemeslnické komory (*Hrvatska obrtnička komora*).

Transformace školského systému byla zahájena v roce 1991. Jednotné střední školy, jejichž učební programy obsahovaly 80 % společných vyučovacích předmětů a 20 % předmětů zaměřených na odbornost, byly zákonem z roku 1992 nahrazeny novými druhy škol.

V Chorvatsku je 394 středních škol, z toho 382 státních, 12 soukromých a 10 církevních. Jsou to:

Gymnázia (gimnazije) – přírodovědná, matematická, jazyková, všeobecná;

Odborné školy (strukovne škole), které se dělí na:

- technické školy (*tehničke škole*) různých oborů, např. strojnické, loděařské, hutnické, elektrotechnické, geologické, báňské, lesnické, dřevařské, stavební, geodetické, dopravní, chemicko-technologické, grafické, textilní, kožařské, optické a sklářské;
- ostatní odborné, např. obory ekonomika a obchod, pohostinství a turismus, osobní a ostatní služby, zdravotnictví, zemědělství, výživa, veterinářství;

Umělecké školy (umjetničke škole) baletní, hudební a výtvarné;

Postsekundární odborné vzdělávání v Lucembursku

Vyšší studium pro zdravotnická povolání

Střední odborné školy (*lycée technique*) poskytují na postsekundární úrovni vzdělávání pro pět specializovaných povolání. Uchazeči o studium musí mít lucemburský státní diplom v ošetrovatelství (úroveň studia: diplom o absolvování středního odborného vzdělávání) nebo diplom ošetrovatelství udělený v jiném členském státě EU podle směrnice 77/452/EHS.⁴ Studium je rozděleno na teoretické vzdělávání a laboratorní práce ve škole (*lycée*) a klinickou praxi v nemocnicích. Za koordinaci teorie a praxe odpovídá škola. Jsou to tato povolání:

Anesteziologická a resuscitační sestra

Dvouleté studium, kurikulum obsahuje nejméně 200 hodin teorie a 200 hodin odborného vyučování. Tři čtvrtiny odborného vyučování mohou být součástí praxe na pracovišti. Praxe probíhá po celou dobu studia; devět měsíců na operačním sále, devět měsíců na oddělení intenzivní péče a šest měsíců v oddělení, které si studující vybere, nebo které je v nemocnici k dispozici.

Porodní asistentka

Studium trvá nejméně dva roky. Zahrnuje teoretické odborné vzdělávání, praktické učení a klinickou práci na plný úvazek.

Odborný asistent chirurga

Studium trvá 18 měsíců. Uchazeč si může zvolit mezi všeobecnou nebo pediatriickou chirurgií. Teoretické studium trvá alespoň 350 vyučovacích hodin, praxe nejméně 2100 hodin.

Psychiatrická sestra

Kurikulum obsahuje přinejmenším 500 hodin teoretického odborného vzdělávání a 1100 hodin klinické praxe.

Dětská sestra

Kurikulum obsahuje přinejmenším 300 hodin teoretického odborného vzdělávání a 1700 hodin praxe.

Vysvědčení vyššího technika (bac + 2)

Vysvědčení vyššího technika (*brevet de technicien supérieur* – BTS) bylo ustaveno zákonem z roku 1990, který reformoval střední odborné vzdělávání. Je to studium vyšší úrovně, které trvá jeden až dva roky a probíhá celodenní nebo večerní formou.

Uchazeči o studium musí mít lucemburský bakalaureát, odborný bakalaureát či diplom technika, nebo diplom uznaný jako ekvivalentní Ministerstvem národního vzdělávání, profesní přípravy a sportu.

BTS je uděleno po úspěšném ukončení studia. Ve vysvědčení se uvádí obor specializace a dosažené známky.

Vzdělávání tohoto typu se od akademického studia (na univerzitě nebo v krátkém kurzu v *Centre universitaire*) liší v tom, že je konkrétní, praktické, profesně zaměřené a získané v alternaci mezi školou a pracovištěm.

Koncept vzdělávání vedoucího k získání BTS má od začátku modulární formu. Podporuje střídání teoretického učení a praktické aplikace. Alternace může mít formu exkurzí, umístění v podnicích (16 týdnů v průběhu dvouletého studia) nebo případových studií založených na realitě dnešního pracoviště.

⁴ Council Directive 77/452/EEC of 27 June 1977 concerning the mutual recognition of diplomas, certificates and other evidence of the formal qualifications of nurses responsible for general care, including measures to facilitate the effective exercise of this right of establishment and freedom to provide services. Official Journal L 176, 15/07/1977, s. 1 – 7.

Profesní zkušenosti jsou poskytovány externisty nebo učiteli, kteří je získali dlouhodobými úzkými kontakty s podniky.

Vyšší studium managementu (bac + 2)

Vyšší studium managementu (*études supérieures de gestion*) bylo zavedeno ve školním roce 1983/84. Má vzdělávat úředníky střední úrovně pro sektory finančnictví a služeb, pro velké průmyslové a obchodní podniky a pro malé a střední podniky.

Je to vysokoškolské studium krátkého typu (dvouleté), které se zaměřuje na povolání. V současné době má dva směry: management a výpočetní techniku.

V rámci studia managementu existují tři možnosti volby:

- obchod a bankovníctví;
- audit a management;
- pojišťovnictví (od roku 1989).

Úspěšní absolventi obvykle pokračují ve vysokoškolském studiu na některé zahraniční univerzitě, např. ve Francii, kde mohou získat univerzitní diplom technologie (*diplôme universitaire de technologie – DUT*).

Učitelství sbor pro toto vzdělávání v *Centre universitaire* tvoří 20 % vysokoškolských pedagogů a 80 % vysokých úředníků ze soukromého sektoru (bankovníctví, pojišťovnictví, fiduciární sektor) a státních úředníků z ministerstev.

Ústav pedagogických a sociálních studií (bac + 3)

Institut d'études éducatives et sociales (IEES) poskytuje studium buď denní tříleté studium, nebo šestileté studium při zaměstnání.

Uchazeči o studium musejí mít ukončené středoškolské vzdělání a doklad o adekvátní znalosti všech tří lucemburských jazyků (lucemburština, francouzština a němčina).

Studium má tři složky: teoretickou (psychologie, didaktika, sociologie, gerontologie, zdravotnické a právnické předměty a specializované předměty: logopedie, aplikovaná statistika, sociální práce, techniky vedení rozhovorů), odbornou (předměty pro sebevyjádření, např. vyučování tělesné výchovy a sportu, audiovizuální výuka, kreativita a divadlo pro děti), praktickou (praxe ve vzdělávacích a sociálních zařízeních).

Úspěšní absolventi dostávají diplom graduovaného pedagoga (*diplôme d'éducateur gradué*), který uděluje ministerstvo školství.

Vyšší ústav pedagogických studií a výzkumů (bac + 3)

Institut supérieur d'études et de recherches pédagogiques (ISERP) poskytuje tříleté studium určené učitelům v základním a předškolním vzdělávání. Absolventi obdrží osvědčení pedagogické způsobilosti (*Certificat d'aptitudes pédagogiques*).

Přijímání ke studiu je omezené, uchazeči jsou vybíráni podle studijních výsledků v sekundárním vzdělávání a podle výsledků přijímacích testů skládaných ze tří lucemburských jazyků.

První ročník je společný, pak se studium dělí na vzdělávání učitelů základních škol a předškolních zařízení. Studenti obou směrů absolvují v každém ročníku 7-9měsíční praxi ve vzdělávacích zařízeních, ve druhém ročníku týdenní studijní pobyt v Německu a ve třetím ročníku týdenní studijní pobyt ve Francii.

Kurzy průmyslového inženýrství ve Vyšším technologickém ústavu (bac + 4)

Institut supérieur de technologie (IST) má za úkol:

- poskytovat vysokoškolské vzdělávání, připravovat studenty na střední pozice ve výrobě, v aplikovaném výzkumu a v sektoru služeb;
- organizovat kurzy pro specialisty;

- podílet se na dalším odborném vzdělávání;
- podporovat vztahy se světem práce;
- rozvíjet základní a aplikovaný výzkum v dané oblasti.

V současné době nabízí IST studium čtyř disciplin: stavebního inženýrství, elektrotechniky, aplikované výpočetní techniky a strojírenství.

Studium trvá čtyři roky, z toho je půl roku věnováno praxi a půl roku na závěrečnou práci. Absolventi získávají diplom průmyslového inženýra (*diplôme d'ingénieur industriel*).

Vzdělávací kurzy v lucemburském Univerzitním středisku

Univerzitní středisko (*Centre universitaire*) bylo na základě zákona z roku 1996 přeměněno na soukromé zařízení s právní subjektivitou.

Poskytuje odborné vysokoškolské vzdělávání nižší úrovně, vzdělává učitele, podílí se na dalším vzdělávání, vyvíjí základní a aplikovaný výzkum, udržuje kontakty s hospodářskými a profesními kruhy apod.

Vzdělávání/zaměstnání organizované Lucemburským ústavem pro přípravu v bankovníctví

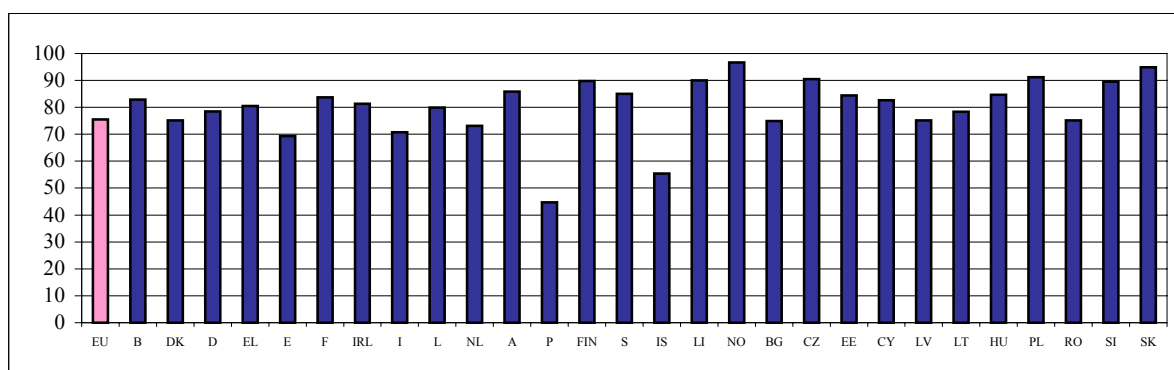
Vzdělávání v bankovníctví uskutečňované na základě učební smlouvy je určené absolventům středních všeobecně vzdělávacích škol nebo středních odborných škol s administrativním nebo obchodním zaměřením. Bylo zahájeno v roce 1989 Sdružením lucemburských bank a bankéřů (*Association des banques et banquiers luxembourgeois – ABBL*) a jeho Ústavem pro přípravu v bankovníctví (*Institut de formation bancaire Luxembourg – IFBL*).

Dvouleté vzdělávání je založeno na dvou smlouvách (pro každý rok jedna) uzavíraných mezi vzdělávaným zaměstnancem a bankou. Zaměstnanci dostávají v průběhu vzdělávání 65 % plného platu. V průměru 14 hodin týdně je věnováno vzdělávání a 26 hodin týdně pracují studenti v různých odděleních banky. Pokrok v praktické části je monitorován učebním plánem a ústní zkouškou na konci platnosti smlouvy. Osvojování teoretických poznatků je kontrolováno čtvrtletními testy. Podle potřeby jsou pro zaměstnance pořádány doplňovací kurzy cizích jazyků, účetnictví, ekonomiky, práva a výpočetní techniky. V průběhu dvouletého vzdělávání se studenti zúčastní 33 jednodenních konzultací o bankovních technikách, které poskytují profesionálové z oboru. Předpokládá se, že studenti předem získají potřebné vědomosti studiem odborné literatury.

Pramen:

Frideres-Poos, José – Engel, Gilbert – Lenert, Jerry: Vocational education and training in Luxembourg. Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities 2002. 95 s. Vyd. CEDEFOP. ■

Podíl 22letých, kteří úspěšně absolvovali alespoň vyšší sekundární vzdělávání (ISCED 3)*

*Údaje za rok 2000. Požadavky „úspěšného absolvování“ se liší a mohou být určovány podle různých kritérií: udělení certifikátu, počtu hodin docházky, složení zkoušek apod.

Údaje za UK chybí, protože tam dosud nebyla odsouhlasena definice „dosažení vyššího sekundárního vzdělání“ (*upper secondary attainment*).

Pramen: Key Data on Education in Europe 2002. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities 2002.

Tendence ve vývoji školských systémů (7)

Ve Zpravodaji číslo 10/2002 jsme informovali o tom, že redakce německého časopisu Pädagogik připravila v loňském ročníku sérii článků o vývoji školských systémů ve vybraných evropských zemích. Ty mají sloužit jako inspirační zdroj pro úvahy a diskuse o reformě vzdělávání v Německu. Některé části uveřejněných materiálů přinášíme nové nebo shrnující poznatky o vzdělávání ve sledovaných zemích a proto je postupně uveřejňujeme.

Nizozemsko

V diskusi o reformě škol bylo v Německu v posledních letech Nizozemsko uváděno jako vzor. Pravděpodobně i proto, že německé školy i představitelé vzdělávací politiky mají Nizozemsko „po ruce“ a udržují s ním četné kontakty. Existuje však i hlubší vysvětlení: Nizozemsko je bezpochyby státem, v němž bylo mnoho idejí a koncepcí vzdělávací politiky uchopeno a realizováno mnohem dříve než jinde.

Školy pod tlakem

Až do 70. let nebyly škola a vzdělávání v Nizozemsku tématem závažných a intenzivních diskusí, přinejmenším ne vně škol samých. Koncepce týkající se obsahu vzdělávání se měnily jen málo. Za to byly zodpovědné především dva faktory: státem předepisovaná zadání pro centrální zkoušky a (překvapivě) učebnice. To, že nakladatelství vydávající učebnice diktují obsahy vzdělávání, bylo přitom odbornou veřejností považováno za méně problematické než snahy státu ovlivňovat podobu výuky pomocí kurikula. Svoboda vzdělávání je klíčovým prvkem nizozemské ústavy, a proto jsou účast státu na vzdělávání i jeho vliv na ně silně omezené. To mimo jiné znamená, že jednotlivé školy jsou nezávislé při volbě svých cílů, obsahů i metod vyučování.

Autonomie škol – především ve věcech obsahu vzdělávání – byla však od konce 70. let zpochybňována. Veřejná diskuse o kvalitě vzdělávání vůbec i o tvorbě vlastního kurikula jednotlivými školami byla stále intenzivnější a trvá podnes. To vedlo k řadě změn a posunů v důrazech ve školské a vzdělávací politice:

- Ve školách byly zaváděny nové obory, aby se vyhovělo požadavkům zaměstnavatelů, univerzit a škol.
- Byl kladen důraz na osvojování klíčových kompetencí: mj. zpracovávání informací, strategií řešení problémů, komunikace a učení se, jak se učit.
- Školy mají reagovat na nejrůznější sociální problémy, např. v oblastech zdraví, životního prostředí, bezpečnosti, trhu práce či sociální nerovnosti.
- Školy mají přispívat k řešení společenských problémů.

Tradiční dělba rolí mezi školou, rodinou, státní správou (na různých úrovních) a dalšími institucemi se rozvolňuje. Vzdělávání se přitom stává míčkem ve hře různých zájmů. To vyvolává neklid a často také nepředvídatelná rozhodnutí. A důsledkem toho všeho je to, že školy jsou více než dříve činěny zodpovědnými za kvalitu své práce a za její výsledky. Mají se prý postarat o to, aby očekávání byla naplněna – a k tomu mají především sledovat výkony svých žáků a zodpovídat se z toho. Školní inspekce kontroluje práci škol v pravidelných časových odstupech a podává pak veřejně zprávu o jejich kvalitě.

Struktura školského systému

Struktura vzdělávacího systému je velmi komplexní. Základy jsou kladeny na primárním stupni pro děti ve věku od 4 do 12 let. Do roku 1985 existovala předškolní vzdělávací zařízení pro děti ve věku 4-5 let a základní školy pro věk 6-12 let. Od roku 1985 jsou však obě tyto věkové skupiny integrovány v základních školách. Povinná školní docházka začíná sice až

v 5 letech, takřka všechny děti však chodí do školy již od 4 let. Kromě toho má většina dětí již před vstupem do školy zkušenosti s různými formami předškolní výchovy (např. v herních skupinách či zařízeních pro denní pobyt dětí).

V návaznosti na základní školu navštěvují žáci sekundární školy. Povinná školní docházka trvá až do konce školního roku, v němž žák dosáhne věku 16 let. Poté je školní docházka povinná už jenom v určitých případech. Sekundární školní vzdělávání začíná pro všechny dvou- až tříletým tzv. základním vzděláváním (*Basisvorming*). To bylo zavedeno před 10 lety a jeho cílem je poskytnout všem žákům možnost široké orientace a věkově oddálit diferenciaci sekundárního stupně do různých oborů. Tento záměr je však nyní zpochybňován. Myšlenka následného uspořádání všeobecně vzdělávacího studia s návazností v celém spektru možností volby je v realitě těžko udržitelná. Školy pod tlakem rodičů často organizují *Basisvorming* tak, aby selekce a diferenciacie byly možné již dříve. Po prudkých debatách na různých úrovních, které vyvolala široce založená evaluační studie školní inspekce na téma kvality *Basisvorming*, je nyní cílem vzdělávací politiky zřici se některých cílů sociální politiky a poskytnout v koncipování a organizaci *Basisvorming* více prostoru školám.

Nová vůdčí představa sekundárního stupně: *Studiehuis*

Sekundární škola stála v posledních pěti letech v centru inovačních snah a diskusí v oblasti vzdělávací politiky. Reforma nezahrnovala jen modernizaci oborů a výrazné rozšíření jejich nabídky, šlo i o dalekosáhlou reformu podoby výuky. Cíle této pedagogické změny zahrnují např. činnostní a samostatné učení, trénink metod, rozšíření spektra učebních látek a prostředí i posun v chápání role učitele: od zprostředkovatele vědomostí k průvodci při učení se a k trenérovi. Jako metaforické označení pro tuto „novou“ školu byl zaveden termín „*Studiehuis*“ (dům učení se), názorně vyznačující posun v důrazech od vyučování k učení se.

Realizace této reformy však dosud dělá problémy. O přednostech této pedagogické koncepce se sice dále debatuje, nicméně zkušenosti ve školách vedly k určitému vystřízlivění. Jak vyučující, tak žáci si stěžují na enormně vysoké množství vynakládané práce i na pouze fragmentární kurikulum. Rodiče, často nostalgicky ulpívající u vlastních školních zkušeností, se strachují o kvalitu školního vzdělávání. Politici, kteří se zprvu pyšnili smělostí cílů této reformy, začali nyní být mnohem citlivější k četným steskům, a sjednotili se na kompromisech, které mají obtížnost reformy snížit. Krátce řečeno: školy jsou nyní vybízeny, aby se samy rozhodly, jak chtějí tyto inovace realizovat v souladu se svými představami, konkrétními rámcovými podmínkami a vlastním tempem rozvoje.

Trend k rostoucí autonomii školy

Současná školská politika je ražena trendem k rostoucí autonomii škol. Tento vývoj se nejprve týkal správy škol, stále více je však vztahován i na jádrové aktivity školy. To je zřetelná změna ve srovnání se (státními) politickými představami ze 70. let. Tehdy se mnohem více sázelo na širokou nabídku institucí podpory škol. Po několik desetiletí převládal názor, že kvalitu vzdělávání nejlépe zaručuje silná vzdělávací správa s jasnými a ambiciózními představami o cílech a cestách rozvoje škol a školství. K podpoře projektování a implementace takových koncepcí byla vybudována diferencovaná infrastruktura podpůrných institucí. Zahrnovala jak národní ústavy pro vývoj kurikula a testů, tak také regionální a lokální zařízení dalšího vzdělávání a podpory škol.

Nyní se názory na užitečnost a efektivitu takové infrastruktury mění. Vláda se přiklání spíše k modelu řízení, který počítá s dělbou odpovědností a podporou zaměřenou více na poptávku. Víra v úspěch rozsáhlé reformy „shora“ se stále více snižuje. Rozšířenější je nyní povědomí o komplexnosti a časových údobích, jakých je třeba k vyvolání a trvalému utváření procesů rozvoje škol a školství. Častěji se uznává, že je nutné vyvíjet koncepcie specifické pro

jednotlivé školy, předpokládat participaci a angažovanost všech, jichž se to týká. Proto je při utváření rozvoje škol připisován větší význam procesům učení se škol i učitelů.

Tyto trendy ve vzdělávací politice odrážejí obecné trendy společenského vývoje. Rozsah a komplexnost globalizačních a technologických změn, změny sociálního klimatu v zemi, vývoj k větší heterogenitě obyvatelstva i růst autonomie v mnoha jiných oblastech společenského života vyžadují, aby i školy při ražení nových cest převzaly víc odpovědnosti samy za sebe a utvářely svou pedagogickou nabídku. Neexistuje žádná „královská cesta“, jak uspokojovat rostoucí očekávání od vzdělávání, a proto je nutný dialog mezi centrálně řízenou politikou a lokální školní praxí. Proto jsou cíleně podporovány lokální a regionální iniciativy.

Příklad pro vzrůstající míru svobody v kurikulární oblasti

Popsaný trend k vzrůstající míře svobody v kurikulární oblasti lze dobře ilustrovat na příkladu nizozemského základního školství. I zde se kyvadlo po fázi, kdy se sázelo na silnou centrální politiku, kloní nyní spíše k decentralizaci. Po dlouhých letech, kdy jednotlivé školy měly svobodu v utváření svých vzdělávacích programů (i když dominantními faktory byly vždy tradice a školní učebnice), přijala vláda roku 1993 (a v revidovaném znění roku 1998) usnesení o minimálních standardech cílů a obsahů školního vzdělávání. Úkolem školní inspekce je přešetřovat, zda jich školy skutečně dosahují. Tyto standardy mají být také podkladem pro školní učebnice vydávané nakladateli. Nadace pro rozvoj kurikula (*Stichting Leerplan Ontwikkeling – SLO*) používá minimální standardy jako důležitá kritéria pro evaluaci školních učebnic. Kromě toho byly minimální standardy doplňovány údaji o dalších dílčích cílech a vzorovými učebními projekty. Před touto reformou neexistovalo de facto nic, co by nějak významněji usměrňovalo volbu obsahů vzdělávání v nizozemských základních školách. Reformou bylo explicitně určeno, čeho mají školy dosahovat, zatímco v minulosti byly tyto požadavky jen implicitně zprostředkovávány.

Zavedení výkonových standardů však vyvolalo diskusi o přetíženosti kurikula. Množství požadavků a očekávání, byť jednotlivě vesměs odůvodněných, vyvolávalo pochybnosti o tom, zda kurikulum jako celek je v praxi vůbec zvládnutelné. Zároveň se zdálo, že za těchto okolností bude obtížnější brát v úvahu rozdíly ve výkonech žáků. Sjednocení a standardizace jsou těžko slučitelné s diferenciací ve výuce, zvláště pokud některé děti centrální výkonové standardy zřejmě vůbec nemohou splnit.

V roce 2001 vedly všechny tyto problémy k vytvoření komise, jejímž úkolem bylo přezkoumat minimální standardy a navrhnout, jak dosáhnout lepší rovnováhy mezi celostátními nároky a svobodným sebeutvářením jednotlivých škol.

Komise v lednu 2002 uveřejnila své návrhy. V těch je výslovně požadováno, aby školám byla ponechána větší zodpovědnost při formulování interního školního kurikula. Centrálním prvkem těchto návrhů je rozlišovat mezi závazným vzdělávacím programem pro všechny děti (jádrové kurikulum) a volitelnou částí, kterou mohou individuálně utvářet školy. Komise navrhuje přidělit 70 % vyučovací doby jádrovému kurikulu a 30 % specifické školní části. Od škol se očekává, že zformulují učební cíle pro specifickou školní část kurikula a dokumentují je v programu školy. Centrální část kurikula sestává z šesti oblastí: nizozemštiny, matematiky, nauky o společnosti, orientačního přehledu o přírodě a technice, umění, sportu a her.

Komise zamýšlí z velké části přenechat nakladatelstvím zodpovědnost za tvorbu učebnic a materiálů, které mají umožnit implementaci nových standardů a obsahů do školní praxe. Hodlá dokonce oceňovat tyto produkty předem známkou kvality, což by mělo silnější řídicí vliv než současné oceňování hotových produktů na trhu.

Dále komise zdůrazňuje roli autoevaluace. Školy mají realisticky referovat o tom, pro jaké kurikulární projekty se rozhodly, jak vypadá jejich vyučovací praxe a jakých výsledků žáci dosahují. Aby to byly s to skutečně provádět, jsou vybízeny k dalšímu vzdělávání se v používání evaluačních nástrojů a monitorovacích postupů.

Résumé

Trend k větší autonomii jednotlivých škol má v Nizozemí co dělat s různými aspekty věci: *Změna představ o vyučování a učení se* – v učení se je připisován větší význam autentickým zkušenostem a podnětnému prostředí. Aktivní osvojování poznatků je v rozporu s předem danými, detailně rozčleněnými a standardizovanými učebními programy.

Zacházení s rozdílnými učebními předpoklady jako prioritní téma – nejenom v koncepcích vzdělávací politiky a programech škol, ale také v každodenní výuce a školních třídách. Tato koncepce předpokládá diferenciaci v cílech, obsahu i didaktickém postupu.

Trend k větší autonomii škol – tento vývoj se týká především administrativních a finančních rámcových podmínek výchovy. Potom se však může projevit i v pedagogickém jednání.

Nutnost skládání účtů a transparentnosti, pokud jde o výsledky výchovy – jak na úrovni celku vzdělávacího systému, tak na úrovni jednotlivé školy.

Úspěšné realizaci těchto trendů v praxi škol stojí patrně v cestě několik překážek. Naléhavým problémem je rostoucí nedostatek učitelů (a to ve všech oblastech školského systému). Již po léta není pedagogika příliš atraktivním profesním polem. Status učitelského povolání není zvláště vysoký. Tento trend je po dvě desetiletí vyhrcován krácením výdajů na vzdělávání. Další vytrvalý problém se týká profesionalizace a kvalifikování učitelů a škol. Všechny zde uváděné výzvy pro učitele a školy vyžadují intenzivní a kontinuální procesy dalšího vzdělávání a rozvoje, jak na úrovni individuální, tak na úrovni učitelských sborů. Těžko si lze představit, že učitelé a školy budou úspěšně dále vzdělávat při současném vysokém pracovním vytížení, nízkých platech a nedostatečných rámcových podmínkách pro profesionální rozvoj. Vyšší investice do vzdělávacího systému jsou naprosto nezbytné. Proto všechny politické strany podpořily před volbami v květnu 2002 zvýšení výdajů na vzdělávání.

Přeložil Mario Stretti

Pramen: Akker, Jan van den - Letschert, Jos: Schulentwicklung in den Niederlanden. *Pädagogik*, 54, 2002, č.10, s.47-51. Lit.4. *Krácceno – úplný překlad je k dispozici v knihovně.*

Nové knihy v knihovně

The Greek education system. Facts and figures. [Řecký vzdělávací systém. Fakta a čísla.]

Athens, Education Research Centre of Greece 2002. 63 s.

Vocational Education and Training in Albania. Annual report 2002. **Arsimi dhe Formimi Profesional në Shqipëri.** Raport vjetor 2002. [Odborné vzdělávání a příprava v Albánii. Výroční zpráva 2002.]

Tirana, Albanian Vocational Education and Training Observatory 2003. 40, 44 s. *V angličtině a v albánštině.*

Kalous, Jaroslav – Tsakonas, Frances – Allulli, Giorgio – Gojani, Anton – Skuletic, Sreten: **VET reform policy peer review Albania. Politika Reformuse per Arsimin dhe Formimin Profesional.** [Reforma politiky OVP v Albánii z pohledu skupiny expertů.]

Tirana, Albanian Vocational Education and Training Observatory 2003.

Key Data on Education in Europe 2002. [Klíčové údaje o vzdělávání v Evropě 2002.]

Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities 2002. 36, 262 s. Vydala Evropská komise, EURYDICE, Eurostat.

Economic portrait of the European Union 2002. Data up to 2001. [Ekonomický portrét Evropské unie. Údaje do roku 2001.]

Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities 2002. 167 s. “Theme 2: Economy and finance.”

Key figures on vocational education and training. [Klíčová čísla o odborném vzdělávání a přípravě.]

Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities 2003. 23 s. Vydal CEDEFOP.

Zpravodaj Odborné vzdělávání v zahraničí (do roku 2000 Zpravodaj VÚOŠ)

Vydavatel: Národní ústav odborného vzdělávání – Anna Konopásková
Weilova 6, 102 00 Praha 10 – Hostivař. Tel. 274 862 251, fax 274 863 380.

E-mail: konopask@nuov.cz <http://www.nuov.cz> Vydávání povoleno MK ČR pod č. registrace E 10679.